

ABONNEMENT:

Pour un an 350 Piastres
Edition spécial. 500 ptrs.

ADRESSE:

«İctihad» Constantinople

Téléph. St. 865

XXIV ème ANNÉE

1 Juin 1929 No. 274

İCTİHAD

TÜRKÇE VE FRANSIZCA

İLMÎ, EDEBÎ, İKTİSADÎ, SANAÎ,

SIHHÎ MECMU'A

Aboneman: Seneliği [24
nüsha] Türkiye için 2 bu-
çuk, haric için 3 buçuk,
Âlâ kâğıdı 5 liradır.

İdarehanesi:

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi te'sisi:

1904 — Genève

Yirmi dördüncü sene

No. 274—1 Haziran 1929

MEDENİYETİN ŞARTLARI

Amerikanın «Western Reserve» darul-fununun fahri reisi Doktor «Thwing», bu sene «Hibbert Journal» gazetesinin kânunusani nüshasında: «Bir milletin medenî olmasının şartları nedir?» serlâvhalı mühim bir mekale neşretmiştir. Aşağıdaki parçaları bu mekaleden ihtisar ve ictibas ediyoruz:

Bir milletin medenî olmasının birinci şartı, maziye taktir eder bir hisse malik olmasıdır. Mazi bir milletin sermayesidir. Sermayesiz ticaret kabil olmaz. Elibos meydana atılan bir millet barbar sayılmazsa da medenî de sayılmaz. Kavi medeniyet kısmen bir milletin mazide kazanmış olduğu şeyler üzerine kurulur. Maziye tapınmak ifrattır ve esarettir. Çinde mezarlıklar dinî mihraplardır; mezarlıklardan kuvvet gelmez. Ondan sakınmalı, fakat mazi bilmek ve takdir etmekte kuvvetli bir medeniyet için lâzımdır.

İkinci şart: müesseseler yaratıp muhafaza edebilmektir. Beşeriyet, sularını bir çok ovalardan toplayan bir ırmağa benzer. Irmak gittikçe büyür ve nihayet okyanusa dökülür. İnsanlar da doğar, yaşar ve sonra mezara giderler. Irmak nabedid olur, fakat ırmağın kenarlarında evler köyler ve büyük şehirler yapılır. Bunlar, beşeriyetin bıraktığı baki müesseselerdir; mektepler ve darulfununlar işte böyle müesseselerdir; onlar olmasaydı ilim meşalesi çoktan mahv olurdu. Bankalar böyle mü-

esseselerdir. Onlar insanların emeklerini muhafaza edip âtiye nakl eden hazinelerdir. Hükûmet ve idare kezalik böyle bir müessesedir. O sayede insanlar asâyiş ve intizamı muhafaza eder ve sulhu selâmet ile yaşarlar. onlarsız hükûmet çöker ve medeniyet harap olur. Hakikî bir medeniyet, böyle müesseseleri yaratıp muhafaza edebilmelidir.

Üçüncü şart: ittifak ve teavündür. Ferd yalnız başına kalırsa kendi de, eserleri de mahv olur. Fakat ferdler birleşir, ve ferdlerden meydana gelen nesiller de birleşirse kuvvet meydana gelir. İnsanlar arasında teavün olursa, hayat kavi bir esas üzerine kurulmuş olur. ittifak ve teavün kuvvettir

Dördüncü şart: gayrendişlik «altruizm» dir. Bunun için bir millet başka milletleri anlamaya çalışmalı, onlara karşı müsadekârlıkla davranmalı, ve başka milletlerin hukukuna riayet etmeyi öğrenmelidir. Hakikî bir «gentleman»liğin şartı budur. Milletler de böyle gentleman olmalıdır. Benimki hep doğrudur, başkalarının bütün yanlışlıklarını diyen millet bittabi medeniyet daire-sinin haricine kalır.

Beşinci şart: bir milletin istikbale hazır olmasıdır. Mazisine ri'ayet ne kadar lâzımsa istikbale bakmak ve her ihtimale hazır olmak da medenî bir millet için lazımdır. Bunun için bir millet ikdisadi menbalarını zenginleştirmeli, ahalisini sadık vatanperverlik hissiyle perverde etmeli, yeni

nesle iyi talimi vermelidir. Yalnız hali hazır için düşünen bir millet şimdi belki iyi bir hayata malik olabilir, ama iyi bir istikbale malik olmaz.

Altıncı şart: aile hayatıdır. Medenî memleketlerdeki aile müessesesi uzun bir tekâmülün neticesidir. Eski vakıtlarda erkek ve kadın arasındaki münasebet ne olursa olsun bu gün bütün medenî âleminde bir zevc ve bir zevce aile hayatının esasî olarak kabul edilmiştir. Vahdeti zevc «monogamie» neslin terakki ve tekâmülü için en müsait usuldür. Bu usul, zevç ve zevcenin saadetini, çocukların muhafaza ve terbiyesini, bunların fikrî ve ahlâkî nemalarını en müessir surette temin eder. Nikâhin lâğvi ve aile müessesesinin fashi, ahlâksızlığa sevk eder ve neslin harabını mucip olur; kuvvetli bir medeniyet için aile müessesesi muhafaza edilmelidir.

Yedinci şart: sıhat mes'elesidir, sıhatin temin ve vikayesi medeniyetin en bariz umdelerindendir. Sıhatsiz hiç bir şey olmaz. Hayata riayetsizlik, hayatın mahsulâtına da riayetsizlik tevliid eder. Kavi bir medeniyet için hükûmet, hastalıkların defî ve sıhatin mühafazası için icab eden her çareyi kullanmalıdır. Bu yolda perişanlık eksilir, şefalet kalkar, ve hakikî saadet temin edilir.

Bir şart daha: Medeni olmanın bir şartı da insanı fikrine hürmettir. Fikir, insana verilmiş en kıymetli hazinadır. Medeniyetin en yüksek eserleri fikrin mahsulâtıdır. Fikir, mimarlıkta heykeller yapar, mermer taşlardan sanemler çıkarır, bez üzerine lavhalar resm eder ve güzeli yaratır, göz önüne koyar. Fikir, bu güzelliği edebiyatda, şiirde ve terennümde de izhar eder. İnsan fikri seyyareleri tartar, durbin ile gözün görmediği yıldızları keşfeder. Hurdelerin ile bir su damlasında bir cihanı seyr eder. İnsan fikri ne acaip bir kuvvettir: Medeni bir millet, fikren büyük olan

bir millettir. Sual edelim, bir millet talim ve terbiye görmüş müdür? Talim ve terbiyenin kuvvet ve kıymetine inanır mı? Çocuklarının talim mes'elesini muharebe zaferlerinden daha mühim bir vazife tanır mı? Mekteb, kolej, ve darülfünunlar te'sisi için icab eden vasıtaları tedarik eder mi? Oralarda verdiği talim ciddi, esasî ve yaratıcı bir talim midir? medenî millet, işte bunlara evet diyebilen millettir?

PROFESÖR L. LÜTFİ

İktisadi sütun:

ANKARA 19/5/929

Karasi Meb'usu Kardeşim Ali Şuuri
Bey Efendiye

Millî iktisadınıza şekil, hayat, inkişaf vermek için yazdıklarımın itirazlar, tenkidler da'vet edeceğine tahmin ediyorum. Nezih ve samimi tenkidleri memnuniyetle kabule âmâdeyim, esasen bir icmalden ibaret olan bu yazıların bir çok noktalarının favzihe ihtiyacı de tabiidir, hele dahilde istihlak ettiğimiz ecnebi emtiasının ücuza mal edilmesi hakkındaki tekliflerin belki yerli mallarını koruyacak olan cemiyetin maksadına mugayir görülecektir.

Milli iktisad makinemiz çalışıyor, çünkü bu makinenin kuvei muharrikesi olan halk durmıyor çabalıyor, fakat makinede bir çok kasnakların kayışları yan takılmamış avara dönüyor, yahud yanlış takılmış zarar yapıyor, neticede makinenin verdiği bazı randmanlar fealiyeti umumiyesine nispetle çok pahalı veya kusurlu oluyor.

Paramızın ademi istikrarı, hayat pahalılığı gibi kahhar darlıkların sebebi işte bu düzenin doğru olmamasındadır.

Memleketimiz hakkında şimdiden iktisad mesleklerinden birini düşünemeyiz, çünkü bir meslek için esas olan bu makine düzeni bizde yokdur, bunu vücude getirdikten sonra dır ki siyaseti iktisadiyemizden bahs edebiliriz, hatta gümrük siyasetimiz de o zaman bulunacaktır.